



**MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
W JELENIEJ GÓRZE
58-506 Jelenia Góra, al. Jana Pawła II 7**

**Sprawozdanie za rok 2021 z realizacji
„Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej
dla Miasta Jeleniej Góry
na lata 2021 – 2023”**



Jelenia Góra 2022 r.

Wstęp

Powiatowy program rozwoju systemu pieczy zastępczej dla Miasta Jeleniej Góry na lata 2021 – 2023 został przyjęty Uchwałą Nr 226.XXV.2020 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 2 grudnia 2020 r.

Celem głównym programu jest rozbudowanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym uwzględnieniem pieczy rodzinnej oraz organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą.

Dla osiągnięcia głównego celu programu wyznaczonych zostało do realizacji pięć celów szczegółowych:

- promowanie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej,
- wsparcie już istniejących form pieczy zastępczej na terenie Miasta Jeleniej Góry,
- wsparcie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,
- praca z rodziną biologiczną oraz zwiększenie szans dzieci ukierunkowane na ich powrót do środowiska rodzinnego,
- kontynuacja i poszerzenie świadczonych usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W ramach wyżej wymienionych celów szczegółowych w 2021 roku zrealizowano szereg zadań cząstkowych, które szczegółowo omówione zostały i przedstawione w formie danych liczbowych w kolejnych pięciu rozdziałach niniejszego sprawozdania.

1. Promowanie i rozwój rodzinnej pieczy zastępczej

Pieczą zastępczą jest alternatywą dla dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki ze strony rodziców biologicznych, którzy mają ograniczoną oraz zawieszoną władzę rodzicielską lub są jej pozbawieni. Zapewnia czas potrzebny na pracę z rodziną biologiczną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe dążenie do przysposobienia dziecka. Przygotowuje także dziecko do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia oraz pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki. Uczy nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych. Zaspokajają potrzeby emocjonalne, bytowe, zdrowotne, edukacyjne i kulturalno-rekreacyjne dziecka.

Pieczą zastępczą działa dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, a do prawidłowego rozwoju konieczne jest zapewnienie im poczucia bezpieczeństwa i miłości.

W 2021 r. w ramach promocji rodzicielstwa zastępczego zamieszczono informację w formie plakatu promującego rodzicielstwo zastępcze na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, kolportowano ulotki oraz informatory dotyczące rodzinnej pieczy zastępczej. W roku sprawozdawczym na stronie facebookowej pn. Dział Opieki nad Rodziną i Dzieckiem MOPS Jelenia Góra, umieszczane były najważniejsze informacje dotyczące pieczy zastępczej, poszukiwania kandydatów na

rodziców zastępczych oraz inne ważne sprawy związane z rodzicielstwem zastępczym, w tym informacje dotyczące różnego rodzaju projektów kierowanych do rodzin zastępczych oraz pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.

Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Jeleniej Góry jest wciąż niewystarczająca. W 2021 r. na terenie Miasta Jeleniej Góry funkcjonowało ogółem 113 rodzin zastępczych, w tym 92 spokrewnionych, 17 rodzin zastępczych niezawodowych i 4 rodziny zastępcze zawodowe, w tym 3 o charakterze pogotowia rodzinnego.

Dnia 30 maja 2021 r. na zaproszenie Prezydenta Miasta Jeleniej Góry w Sali Rajców Urzędu Miasta odbyło się spotkanie z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego w którym wzięły udział zaproszone rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Jeleniej Góry.

Również w 2021 r. pracownicy Działu Opieki nad Rodziną i Dzieckiem po raz pierwszy zorganizowali Piknik Integracyjny dla Rodzin Zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Jelenia Góra. Piknik przeprowadzono przy wsparciu fundacji pn. „Moja Fundacja” oraz sponsorów, dzięki którym możnabyło ufundować upominki dla naszych rodzin. Dział dążyć będzie do tego, aby Piknik stał się imprezą cykliczną, dzięki której rodziny zastępcze będą mogły wymienić się swoimi doświadczeniami i wzajemnie wspierać.

W 2021 r. zostało przeprowadzone jedno szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze, w którym wzięło udział cztery osoby. Otrzymały one kwalifikacje do pełnienia roli rodziny zastępczej. Wskazać również należy, iż trzech pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze posiada uprawnienia do prowadzenia szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze.

Jednym z obowiązków organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest zawieranie umów o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej. Umowy takie zawiera się zgodnie z przyjętymi limitami rodzin zastępczych zawodowych w Mieście Jelenia Góra na dany rok, uwzględnionymi w trzyletnim powiatowym programie rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z tym Programem w 2021 roku zaplanowano zawarcie jednej umowy o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej. W roku sprawozdawczym udało się podpisać umowę z kandydatką, która otrzymała kwalifikacje rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego.

W roku ubiegłym podjęto także działania mające na celu utworzenie na terenie Miasta Jeleniej Góry rodzinnego domu dziecka. Wytypowano na ten cel lokal i zwrócono się do władz miasta o przeprowadzenie remontu z przeznaczenia na ten cel.

2. Wsparcie już istniejących form pieczy zastępczej na terenie Miasta Jeleniej Góry

Pomoc dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej oraz osobom tworzącym rodzinną pieczę zastępczą w rozwiązywaniu problemów związanych z opieką nad dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej świadczona jest w głównej mierze przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

W roku sprawozdawczym 12 rodzin zastępczych skorzystało z poradnictwa i wsparcia psychologicznego udzielonego przez Publiczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Jeleniej Górze. Przeprowadzona została diagnoza psychologiczna,

pedagogiczna i logopedyczna 15 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, a kolejnych 20 dzieci skorzystało z poradnictwa i terapii.

W 2021 r. w MOPS w Jeleniej Górze zatrudnionych było 5 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, co jedynie częściowo pokrywa zapotrzebowanie w tym zakresie. W celu zapewnienia pełnej i cyklicznej pracy z rodzinami zastępczymi, w Ośrodku należałoby zwiększyć ilość zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Wówczas praca z rodzinami zastępczymi jak i pełnoletnimi wychowankami wchodzącymi w proces usamodzielnienia byłaby w pełni realizowana.

W okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. opieką koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej objętych było 88 rodzin zastępczych. Zadaniem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jest dokonywanie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej oraz oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

W przypadku dzieci poniżej 3 roku życia oceny tej dokonywano raz na kwartał, w przypadku dzieci powyżej 3 roku życia raz na 6 miesięcy. Po przeprowadzeniu przedmiotowych ocen w konsultacji z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz innymi specjalistami pracującymi z dzieckiem i rodziną zastępczą, organizator rodzinnej pieczy zastępczej formułował na piśmie opinie dotyczące zasadności dalszego pobytu dzieci w pieczy zastępczej, a następnie przekazywał je do właściwego Sądu.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w 2021 r. przeprowadzili 191 zespołów ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 25 zespołów ds. oceny rodzin zastępczych. Zostało sporządzonych 191 opinii dotyczących oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 25 opinii dotyczących funkcjonowania rodzin zastępczych. Dodatkowo sporządzili 8 opinii na potrzeby i prośbę Sądu oraz 1 opinię na prośbę Rzecznika Praw Dziecka. Wystosowali 8 wniosków do Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze o uregulowanie sytuacji prawnej dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej. Czworo dzieci, z już uregulowaną sytuacją prawną zostało zgłoszonych do Ośrodka Adopcyjnego. Ponadto dla potrzeb Sądu Rejonowego przeprowadzono 30 wywiady w środowisku, na podstawie, których sporządzono 30 opinii dotyczących osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W przypadku wystąpienia sytuacji problemowych w rodzinach zastępczych, koordynatorzy podejmują działania mające na celu poprawę sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. Przeprowadzane są wizyty w szkołach, rozmowy z wychowawcą oraz pedagogiem szkolnym. Analizie podlegają zgłaszane przez rodziców zastępczych trudności opiekuńczo-wychowawcze. Opracowywany jest także plan działań interwencyjnych i naprawczych. Ocenie podlegają kontakty dzieci z rówieśnikami, stosunek do dorosłych, relacje między poszczególnymi członkami rodziny.

W sytuacji, kiedy w trakcie pracy z rodziną stwierdzony zostaje brak zasadności dalszego pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, sporządzane są do Sądu Rejonowego wnioski o powrót dziecka do rodziny biologicznej, bądź też o umieszczenie dziecka w innej formie pieczy zastępczej. W okresie sprawozdawczym do Sądu Rejonowego złożono 11 wniosków o zajęcie stanowiska wobec rodziny zastępczej.

W 2021 r. koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej podejmowali szereg innych działań mających na celu wspieranie rodzin zastępczych:

- 15 rodzin zostało zgłoszonych do akcji charytatywnych tj. „Szlachetna Paczka” czy „Wielka Paka dla Dzieciaka” dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych,
- 10 dzieci z rodzin zastępczych zgłoszono do wyjazdu wakacyjnego zorganizowanego przez kuratorium oświaty we Wrocławiu,
- motywowano rodziny zastępcze do udziału w grupach wsparcia,
- udzielono pomocy rodzinom zastępczym w uzyskiwaniu informacji z innych instytucji takich m. innymi jak ZUS, Urząd Skarbowy,
- udzielono pomocy w ustaleniu wizyt u specjalistów,
- udzielono pomocy w wypełnieniu i złożeniu wniosku o przydział mieszkania z zasobów miasta,
- udzielono pomocy rodzinom zastępczym w złożeniu elektronicznych wniosków do ZUS o przyznanie świadczenia Dobry Start,
- podjęto współpracę z wolontariuszami „Mojej Fundacji”,
- udzielono pomocy w ustaleniu wizyt u psychologa i pedagoga.

W ramach pomocy w funkcjonowaniu rodzin zastępczych, a także w rozwiązywaniu problemów, z jakimi borykają się rodziny zastępcze, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej współpracowali z następującymi instytucjami:

- przedszkolami i szkołami,
- Młodzieżowym Ośrodkiem Socjoterapii,
- Publiczną Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
- Dziecięcą Poradnią Zdrowia Psychicznego,
- Poradnią Leczenia Uzależnień,
- Sądami Rejonowymi, kuratorami zawodowymi i społecznymi,
- Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji „WODNIK”,
- przychodniami lekarskimi, poradniami specjalistycznymi,
- Zakładem Ubezpieczeń Społecznych,
- Komendą Miejską Policji,
- Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie,
- Urzędem Miasta (Wydział Zdrowia, Spraw Społecznych i Organizacji Pozarządowych),
- Działem Interwencji Kryzysowej, Przeciwdziałania Przemocy i Uzależnieniom MOPS w Jeleniej Górze.

W poniższym zestawieniu tabelarycznym przedstawiony został przekrój problemów, w zakresie których koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wspomagali rodziny zastępcze

Lp.	Rodzaj problemów	Liczba rodzin zastępczych, których problem dotyczy
1.	ZABURZONE RELACJE RODZINNE, W TYM:	
	1.1. Nieumiejętność stosowania właściwej komunikacji interpersonalnej	79
	1.2. Problemy z rodzinami biologicznymi	73
	1.3. Brak umiejętności wytworzenia pozytywnej atmosfery wychowawczej	40

2.	PROBLEMY WYCHOWAWCZE ZWIĄZANE Z DZIEĆMI, W TYM:	
	2.1. Zachowania opozycyjno – buntownicze dzieci	24
	2.2. Uleganie negatywnym wpływom środowiska	23
	2.3. Skłonność do zachowań impulsywnych	18
	2.4. Niskie poczucie własnej wartości, niska samoocena	46
	2.5. Brak poczucia więzi rodzinnej	35
	2.6. Brak poczucia bezpieczeństwa, będący wynikiem dotychczasowych doświadczeń	29
	2.7. Zachowania agresywne	9
3.	PROBLEMY WYCHOWAWCZE, ZWIĄZANE Z POSTAWĄ OPIEKUNÓW, W TYM:	
	3.1. Brak wypracowanego modelu wychowawczego	34
	3.2. Brak tolerancji i zrozumienia wobec niektórych zachowań dzieci, niewłaściwe postrzeganie dziecka	20
	3.3. Niska wiedza o potrzebach dziecka	21
	3.4. Postawa nadmiernie ochraniająca wobec dziecka, nadopiekuńczość	16
	3.5. Niska kontrola własnych emocji	20
	3.6. Zbyt liberalny styl wychowania	8
	3.7. Zbyt wysokie wymagania wobec dziecka	13
	3.8. Przeciążenie sprawowaniem opieki nad dzieckiem	25
	3.9. Nieumiejętność wyznaczenia dziecku obowiązków adekwatnych do jego wieku	24
	3.10. Nieumiejętność wyegzekwowania u dziecka właściwych postaw i zachowań	26
	3.11. Niespójny system nagradzania dzieci i utraty przywilejów	26
	3.12. Przyzwalanie dzieciom na nadmierne korzystanie z TV i komputera	40
	3.13. Brak umiejętnego zorganizowania dziecku czasu wolnego	28
4.	PROBLEMY SZKOLNE, W TYM:	
	4.1. Trudności w nauce	34
	4.2. Nieregularne realizowanie obowiązku szkolnego, wagary	14
	4.3. Niechęć do korzystania z zajęć dydaktyczno-wyrównawczych	14
	4.4. Niechęć do odrabiania zadań domowych	46
	4.5. Brak wyznaczonego miejsca i czasu na naukę	9
	4.6. Problemy z zachowaniem się w szkole	24
	4.7. Problemy w kontaktach z grupą rówieśniczą	21
5.	PROBLEMY FINANSOWE, W TYM:	
	5.1. Nieumiejętność gospodarowania własnymi środkami finansowymi	15
	5.2. Niskie dochody	20
	5.3. Bezrobocie	5
6.	PROBLEM UZALEŻNIENIA I WSPÓLUZALEŻNIENIA, W TYM:	

	6.1. Nadużywanie alkoholu przez członków rodziny zamieszkujących wspólnie z rodziną zastępczą	4
	6.2. Współzależnienie i związana z nim dezorganizacja życia rodzinnego	10
	6.3. Zażywanie substancji psychoaktywnych /dot. dzieci wychowywanych w pieczy zastępczej/	7
	6.4. Palenie papierosów /dot. dzieci wychowywanych w pieczy zastępczej/	8
	6.5. Uzależnienie od nikotyny /dot. dorosłych członków rodziny/	38
	6.6. Symptomy uzależnienia od komputera	20
7.	PROBLEMY ZDROWOTNE, W TYM:	
	7.1. Choroby psychiczne	5
	7.2. Zła kondycja zdrowotna dzieci	4
	7.3. Niepełnosprawność	17
	7.4. Choroby przewlekłe dziecka	17

Jak wynika z przedstawionego zestawienia zakres problemów, z jakimi borykają się rodziny zastępcze jest bardzo złożony. Zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy pracują w zadaniowym systemie czasu pracy i mogą świadczyć wsparcie dla rodzin zastępczych o różnych godzinach w ciągu dnia, w wymierny sposób ułatwiło rodzinom zastępczym funkcjonowanie. Zarówno rodziny zastępcze, jak i dzieci wychowywane w rodzinnej pieczy zastępczej otrzymały specjalistyczne wsparcie.

Zakres jakościowy i ilościowy działań pomocowych podjętych przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej przedstawia poniższa tabela

RODZAJ PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ POMOCOWYCH NA RZECZ RODZINY	LICZBA OSÓB, KTÓRE SKORZYSTAŁY ZE WSPARCIA
Działania na rzecz podniesienia kompetencji rodziny	
Poradnictwo z zakresu pracy z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami (Zespół Downa, Zespół FAS, ADHD, autyzm, zaburzenia zachowania i emocji, dysleksja).	31
Poradnictwo z zakresu radzenia sobie z zachowaniami trudnymi tj. agresją, buntem, nieśmiałością, wycofaniem.	55
Poradnictwo z zakresu obrania właściwego stylu wychowania.	79
Pomoc w wyznaczeniu obowiązków domowych dzieciom.	58
Pomoc w budowaniu prawidłowych relacji pomiędzy członkami rodziny, zwiększanie umiejętności interpersonalnych poprzez zachowania asertywne oraz rozwiązywanie konfliktów.	78
Przeciwdziałanie stosowaniu kar fizycznych, ukazywanie negatywnych następstw stosowania ich	34
Budowanie u dziecka poczucia bezpieczeństwa poprzez wytwarzanie odpowiednich warunków środowiska wychowawczego.	65
Wyznaczenie czasu na naukę, odpoczynek i zabawę.	42
Poradnictwo z zakresu postaw wychowawczych.	75
Poradnictwo z zakresu właściwego nagradzania dziecka.	56

Poradnictwo z zakresu budowania pozytywnej atmosfery wychowawczej.	78
Propagowanie podmiotowych relacji pomiędzy członkami rodziny.	84
Wsparcie emocjonalne w sytuacjach trudnych.	89
Pedagogizacja rodziców z zakresu właściwego użytkowania TV i komputera: rozmowy na temat bezpieczeństwa dziecka w sieci, instrukcje dotyczące zakładania filtra rodzinnego.	64
Działania integrujące członków rodziny.	59
Zachęcanie do udziału w wydarzeniach kulturalnych.	75
Wskazywanie na mocne strony dziecka i możliwości ich rozwijania.	78
Ustalenie „regulaminu domowego”, wyznaczenie obowiązków poszczególnych członków rodziny, wskazanie na właściwy sposób komunikacji.	53
Działania wspierające dziecko umieszczone w pieczy zastępczej	
Wdrażanie elementów terapii pedagogicznej z wykorzystywaniem specjalistycznych metod pracy z dzieckiem niepełnosprawnym, tj.: edukacyjna, integracja sensoryczna, terapia behawioralna, Metoda Ruchu Rozwijającego, arteterapia, trening relaksacyjny, ćwiczenia grafomotoryczne, ćwiczenia logopedyczne, ćwiczenia ogólnorozwojowe, zabawy wspomagające kontrolowanie emocji, gry i zabawy integrujące, ćwiczenia percepcji słuchowej i wzrokowej, ćwiczenia w schemacie własnego ciała, ćwiczenia orientacji w przestrzeni, ćwiczenia usprawniające pamięć, terapia zabawowa.	35
Zapisanie dzieci do przedszkola, świetlicy parafialnej, na kolonie organizowane przez MOPS i inne formy aktywnego wypoczynku i nauki.	30
Rozwijanie zainteresowań dziecka: motywowanie do udziału w kółkach zainteresowań, do udziału w konkursach szkolnych, propagowanie udziału w zawodach sportowych.	48
Rozmowy na temat współzawodnictwa i zazdrości pomiędzy dziećmi.	34
Motywowanie rodziny do podjęcia specjalistycznej terapii logopedycznej, psychologicznej, pedagogicznej.	31
Motywowanie do regularnego uczęszczania na zajęcia lekcyjne, rozmowy na temat wagarów, ich przyczyn i konsekwencji	56
Rozmowy na temat kontaktów z rówieśnikami, diagnoza kontaktów z grupą rówieśniczą z wykorzystaniem narzędzi diagnostycznych /test niedokończonych zdań/.	51
Wspierające rozmowy na temat kontaktów z rodzicami biologicznymi, diagnoza relacji z wykorzystaniem narzędzi diagnostycznych /test niedokończonych zdań, linia życia /.	54
Pomoc w wyborze szkoły, planowanie ścieżki zawodowej.	26
Kontakty z rodzicami biologicznymi, mające na celu poprawę jakości relacji pomiędzy rodzicami a dziećmi.	36
Towarzyszenie w trakcie wizyt w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.	4
Pozyskanie wolontariusza bądź korepetytora celem udzielenia pomocy w nauce.	15
Działania na rzecz pomocy rodzinom w trudnej sytuacji materialnej	

Pomoc w aktywnym wyszukiwaniu ofert pracy, redagowaniu CV.	2
Pomoc w planowaniu budżetu domowego.	15
Pozyskanie na rzecz rodziny zastępczej odzieży zimowej i zabawek.	25
Poradnictwo w zakresie sposobów uregulowania zadłużeń.	6
Działania na rzecz przeciwdziałaniu uzależnieniom	
Pozyskanie informacji na temat form wsparcia osobom uzależnionym motywowanie do podjęcia terapii, również w trybie stacjonarnym oraz dla osób współuzależnionych.	17
Profilaktyka uzależnień: rozmowy na temat uzależnień ich konsekwencji i mechanizmów, udostępnianie literatury z zakresu uzależnień, wskazanie na placówki / lekarzy/ inne kontakty pomocne w terapii uzależnień, dostarczenie testów do kontroli uzależnienia oraz filmu na temat uzależnienia od tytoniu, motywowanie do kontrolowania czasu spędzanego przez dzieci przed komputerem.	42
Wyznaczenie miejsca do palenia papierosów, uświadomienie rodziców na temat palenia biernego.	9
Pomoc w redagowaniu wniosku do Prokuratury Rejonowej w sprawie skierowania na przymusowe leczenie osób zamieszkujących z rodziną zastępczą będących uzależnionymi od alkoholu.	0
Działania na rzecz poprawy sytuacji zdrowotnej	
Rejestracja do lekarzy specjalistów: okulisty, ginekologa, laryngologa, neurologa, psychiatry dziecięcego, umówienie spotkania z psychologiem.	34
Propagowanie zdrowego stylu życia, poprzez motywowanie do aktywności fizycznej, dbania o higienę osobistą, przestrzeganie czystości w miejscu zamieszkania.	80

W roku sprawozdawczym w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-COV-2 praca koordynatorów była utrudniona. Wprowadzanie ciągle to nowych ograniczeń związanych z działalnością wielu instytucji, spowodowało, że wiele rodzin, które w latach poprzednich korzystały z równego rodzaju wsparcia, miało utrudniony dostęp do specjalistów, a w szczególności do psychologów oraz psychiatrów dziecięcych.

3. Wsparcie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej

Osoba usamodzielniania co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielniania oraz przedstawia pisemną zgodę tej osoby. W przypadku braku opiekuna programu usamodzielniania, opiekunem zostaje pracownik socjalny Działu Opieki nad Rodziną i Dzieckiem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, przyjmując na siebie obowiązek pomocy i nadzorowania wychowanka. Każdy wychowanek powinien posiadać indywidualny program usamodzielniania zatwierdzany przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie. Program ten jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wraz z opiekunem usamodzielniania co najmniej na miesiąc przed

osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności. Określone są w nim cele i zadania stojące przed wychowankiem, jego plany edukacyjne oraz życiowe.

W 2021 r. indywidualne programy usamodzielniania były przygotowane dla 7 wychowanków. Natomiast w przypadku wychowanków posiadających indywidualny program usamodzielnienia przeprowadzono dodatkowo 35 aktualizacji IPU oraz zakończenie programu.

Pracownicy socjalni podejmowali także szereg działań wspierających i informacyjnych na rzecz rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w tych rodzinach, poprzez:

- prowadzenie rozmów wspierających, wychowawczych, motywujących, doradczych w rodzinie,
- wskazywanie rozwiązań bieżących problemów, sytuacji konfliktowych,
- udzielanie pomocy w pisaniu pism i wniosków do różnych instytucji,
- udzielanie pomocy w nawiązaniu, utrzymaniu oraz poprawie relacji między rodziną zastępczą a rodziną biologiczną,
- utrzymanie kontaktu z rodzicami biologicznymi,
- informowanie o koloniach, mikołajkach i innych imprezach organizowanych przez MOPS,
- zgłaszanie rodzin do udziału w projektach, koloniach itp.,
- udzielanie pomocy w szukaniu dodatkowych kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży,
- współpracę z powiatowymi centrami pomocy rodzinie na rzecz dzieci umieszczonych w pieczy,
- kierowanie w miarę potrzeb do różnych instytucji wspierających rodzinę i dzieci oraz młodzież (poradnie specjalistyczne, doradcy zawodowi, fundacje, biura prawne, instytucje i organizacje społeczne),
- szukanie sponsorów i współpraca ze sponsorami,
- nawiązywanie kontaktów z nauczycielami, wychowawcami klas i pedagogami,
- sporządzanie IPU,
- współpracę z organizacjami samorządowymi, fundacjami (Szlachetna Paczka, Moja Fundacja),
- organizację Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz festynu integracyjnego dla rodzin zastępczych,
- promocja pieczy zastępczej.

W okresie sprawozdawczym podejmowano działania na rzecz pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w zakresie:

1. Oddziaływań wychowawczych:

- wykonania mapy osób mogących wesprzeć wychowanka w procesie usamodzielnienia,
- pomocy w budowaniu grupy wsparcia dla wychowanka,
- pomocy w wytyczaniu celów bliższych i dalszych i wspieranie wychowanka w ich realizacji,
- pomocy edukacyjnej,
- podtrzymywania motywacji do nauki i ukończenia szkoły,
- pomocy i doradzania w wyborze dalszego etapu kształcenia,
- podwyższania kompetencji społecznych i zaradności życiowej,

- pomocy w rozwiązywaniu problemów, szukaniu rozwiązań trudnych sytuacji życiowych, wskazywanie rozwiązań, podpowiadanie, wskazywanie sposobów, sugerowanie), prezentacja metod wspomagających rozwiązywanie konfliktów i kwestii spornych, prowadzenie mediacji,
- oddziaływania wychowawczego mającego na celu wyrobienie właściwych postaw społecznych i przygotowanie do samodzielnego życia,
- modyfikowania z usamodzielnianym i opiekunem IPU w miarę zmieniającej się sytuacji wychowanka,
- prowadzenia rozmów mających na celu budowanie własnej wartości samooceny,
- objaśniania norm prawnych i przepisów dot. wychowanka,
- współpracy z opiekunem usamodzielnienia, rodziną wychowanka na rzecz sprawnej i skutecznej realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia,
- szukania wolontariuszy chętnych do wspierania wychowanka w dążeniu do samodzielnego niezależnego życia (opiekuna usamodzielnienia, wychowawcy klasy, pedagoga szkolnego).

2. Rozszerzania kompetencji społecznych:

- kierowania w miarę potrzeb do różnych instytucji wspierających rodzinę i dzieci oraz dorastającej młodzieży (poradnie specjalistyczne, doradca zawodowy, fundacje, biura prawne, MOPS, ZUS, SĄD, UM, WGM, PZON itp.),
- pomocy w nawiązaniu kontaktu z tymi instytucjami pomoc w opracowaniu dokumentacji (pisanie pism, pomoc w wypełnianiu wniosków do różnych instytucji),
- doradzania z tytułu uzyskanych świadczeń (na zagospodarowanie, usamodzielnienie),
- pomocy w szukaniu ofert pracy,
- pomocy w znalezieniu miejsca zamieszkania.

3. Pomoc w poprawie warunków socjalno-bytowych:

- szukania sponsorów celem poprawy warunków bytowych wychowanków,
- pomocy w uzyskaniu świadczeń (MOPS, PFRON, ZUS itp.),
- współpracy z fundacjami (Moja Fundacja, Szlachetna Paczka),
- pomocy w uzyskaniu lokalu z zasobów miasta Jelenia Góra,
- współpracy z instytucjami i fundacjami mogącymi wesprzeć wychowanka w jego procesie usamodzielnienia.

Pracownicy socjalni Działu Opieki nad Rodziną i Dzieckiem podjęli kontakt z 197 środowiskami objętymi wsparciem i pomocą. Uczestniczyli we wszystkich zespołach ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej. Sporządzili dodatkowo 61 opinii

o rodzicach biologicznych na potrzeby innych organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej z terenu całej Polski.

Wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej korzystają ze wsparcia finansowego MOPS na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie. W roku sprawozdawczym ze świadczeń na kontynuowanie nauki korzystało 22 pełnoletnich wychowanków, którzy opuścili rodziny zastępcze oraz 12 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych. Z pomocy na zagospodarowanie skorzystało 7 wychowanków rodzin zastępczych oraz 6 wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej. Natomiast pomocą finansową w formie świadczenia na usamodzielnienie objętych

zostało

5 wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej oraz 3 wychowanków opuszczających placówkę.

Poniżej przedstawione zostało finansowe zestawienie środków wydatkowanych na wskazane cele.

Wsparcie finansowe przekazane na rzecz wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej

Pomoc na kontynuowanie nauki		Pomoc na zagospodarowanie		Pomoc na usamodzielnienie	
Liczba osób	Wydatkowana kwota	Liczba osób	Wydatkowana kwota	Liczba osób	Wydatkowana kwota
22	89.808,29 zł	7	11.747,00 zł	5	18.390,00 zł

Wsparcie finansowe przekazane na rzecz wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej

Pomoc na kontynuowanie nauki		Pomoc na zagospodarowanie		Pomoc na usamodzielnienie	
Liczba osób	Wydatkowana kwota	Liczba osób	Wydatkowana kwota	Liczba osób	Wydatkowana kwota
12	49.865,19 zł	6	17.004,00 zł	3	21.336,00 zł

Wychowankowie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej usamodzielniając się, w głównej mierze powracają do miejsca zamieszkania swoich rodziców biologicznych, ze względu na to, iż czas oczekiwania na mieszkanie z zasobów miasta dla osób usamodzielnianych jest bardzo długi. W związku z powyższym dla właściwej realizacji zadań przypisanych ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, mając na uwadze konieczność stopniowego dochodzenia do sytuacji optymalnej, w której wsparcie mają zapewnione wszystkie tego wymagające osoby oraz usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej, w miesiącu lipcu 2021 r. zostały uruchomione na terenie Miasta Jeleniej Góry dwa mieszkania chronione treningowe. Do realizacji tego zadania został zatrudniony koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, który jednocześnie sprawuje pieczę nad mieszkaniami oraz wychowankami tam zamieszkałymi.

Do zadań opiekuna mieszkań chronionych należy:

- rozpoznawanie problemów, zasobów, potencjału predyspozycji, potrzeb mieszkańców oraz ustalenie ścieżki reintegracji społecznej i/lub zawodowej,
- udzielanie mieszkańcom wsparcia mającego na celu naukę lub utrzymanie posiadanego poziomu sprawności w zakresie: samoobsługi, samodzielności życiowej, rozwijania kontaktów społecznych, pełnienia ról społecznych,

- nadzór nad przestrzeganiem regulaminu mieszkania chronionego, w tym w szczególności organizacją mieszkania i sprawowanie pieczy nad właściwym jego użytkowaniem,
- monitorowanie pobytu użytkowników w mieszkaniu,
- wspieranie mieszkańców w rozwiązywaniu ich problemów,
- wspieranie mieszkańców w zakresie integracji społecznej, edukacyjnej, zawodowej,
- wspieranie i kontrola realizacji indywidualnego programu usamodzielniania,
- współpraca z rodziną i opiekunami w procesie usamodzielnienia użytkowników mieszkania chronionego,
- udzielenie pomocy i wskazanie sposobów załatwienia spraw urzędowych i osobistych,
- dokonywanie co najmniej raz na 3 miesiące oceny sytuacji osoby korzystającej ze wsparcia w mieszkaniu chronionym,
- prowadzenie działań związanych z treningiem praktycznych umiejętności życiowych, w tym kulinarnym, ekonomicznym, gospodarczym i obsługą sprzętu AGD i RTV.

Pobyt w mieszkaniu chronionym proponowany jest każdemu wychowankowi, który opuszcza pieczę zastępczą czy to instytucjonalną czy rodzinną. Wychowankowie w większości nie wyrażają zgody na pobyt w mieszkaniu, ze względu na to, iż mieszkania te nie posiadają osobnych pokoi. W jednym mieszkaniu może przebywać trzech wychowanków, którzy dzieliliby jedno pomieszczenie sypialniane. W chwili obecnej mieszkanie chronione zajmuje jeden wychowanek, który opuścił rodzinną formę pieczy zastępczej – rodzinę zastępczą zawodową. Jednocześnie koordynator rodzinnej pieczy zastępczej pracował z usamodzielnionymi wychowankami pieczy zastępczej celem ich usamodzielnienia, którzy nie będą korzystać z pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym.

4. Praca z rodziną biologiczną oraz zwiększenie szans dzieci ukierunkowana na ich powrót do środowiska naturalnego

Wśród 112 rodzin, z którymi w ciągu ubiegłego roku pracowali asystenci rodziny zatrudnieni w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze było 15 rodzin, z których dzieci znalazły się w instytucjonalnej pieczy zastępczej, natomiast w przypadku 10 rodzin dzieci przebywały w rodzinnej pieczy zastępczej. Do zadań asystentów rodziny w analizowanym okresie należało m.in.:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- opracowanie we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej,
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, problemów wychowawczych z dziećmi,
- wspieranie aktywności społecznej rodzin,

- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, w celu kształtowania prawidłowych wzorców rodzicielskich,
- podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci,
- współpraca z jednostkami administracji samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

5. Kontynuacja i poszerzenie świadczonych usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej

W roku sprawozdawczym wydanych zostało 33 skierowania do placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie Miasta Jeleniej Góry, w tym:

- 9 skierowań do Domu dla Dzieci nr 1 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze,
- 6 skierowań do Domu dla Dzieci nr 2 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze,
- 0 skierowań do Domu dla Dzieci nr 3 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze,
- 2 skierowania do Domu dla Dzieci nr 4 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze,
- 5 skierowania do Domu dla Dzieci nr 5 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze,
- 9 skierowań do Centrum Opieki nad Dzieckiem „Dąbrówka” w Jeleniej Górze, posiadającego w swojej strukturze 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze.

W 2021 r. na utrzymanie dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wydatkowano łącznie kwotę 3.876.794,14 zł. W kwocie tej mieści się:

- dotacja na utrzymanie dzieci w Domu dla Dzieci nr 1 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze w wysokości 781.886,43 zł,
- dotacja na utrzymanie dzieci w Domu dla Dzieci nr 2 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze w wysokości 751.082,77 zł,
- dotacja na utrzymanie dzieci w Domu dla Dzieci nr 3 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze w wysokości 764.004,81 zł,
- dotacja na utrzymanie dzieci w Domu dla Dzieci nr 4 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze w wysokości 761.087,71 zł,

- dotacja na utrzymanie dzieci w Domu dla Dzieci nr 5 „Nadzieja”, prowadzonego przez Karkonoskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie „Nadzieja” w Jeleniej Górze w wysokości 763.735,22 zł.

W związku z brakiem miejsc w pieczy zastępczej instytucjonalnej i rodzinnej dział opieki nad Rodziną i dzieckiem celem realizacji postanowień sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej poszukuje miejsc również poza terenem Miasta Jeleniej Góry. W 2021 r. na terenie innych powiatów zarówno w instytucjonalnej jak i rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 56 dzieci (w tym 9 dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, 47 dzieci w rodzinach zastępczych). Dotacja przekazana innym powiatom na podstawie porozumień na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w pieczy zastępczej w 2021 r. wyniosła 905.513,29 zł, w tym:

- opłata za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów - 374.339,73 zł,
- opłata za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów - 531.173,56 zł.

Od 01.07.2019 r. zgodnie z art. 113a ustawy o świadczeniach wychowawczych na wniosek dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu specjalistyczno-terapeutycznego, dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz dyrektora interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego, składany w powiatowym centrum pomocy rodzinie właściwym ze względu na miejsce położenia placówki lub ośrodka, na każde umieszczone w tych placówkach i ośrodkach dziecko w wieku do ukończenia osiemnastego roku życia, przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Na ten cel, w roku 2021 wydanych zostało 135 decyzji na kwotę 665.386,61 zł.